

**БИБЛИЯ ФРАНЦИСКА СКОРИНЫ
В НЕМЕЦКОМ ГОРОДЕ ГЕРЛИТЦЕ****Д. А. Соловей***Гомельский государственный технический университет
имени П. О. Сухого, Беларусь*

Научный руководитель Д. В. Зыблева, канд. филол. наук, доц.

Исследование жизни и творчества выдающегося белорусского гуманиста и просветителя Франциска Скорины не теряет своей актуальности и в наши дни.

С именем Ф. Скорины связана издательская деятельность в области библейских текстов, начало которой было положено им в Праге в 1517 г. До наших дней дошло всего четыреста печатных раритетов Ф. Скорины, хранящихся в книгохранилищах и библиотеках Беларуси, России, Украины, Литвы, Польши, Чехии, Англии и Дании, среди них 258 экземпляров Библии. Ни в одной из немецких библиотек книг, напечатанных Ф. Скориной, до сих пор не было.

Сенсация потрясла ученых теологов в 2003 г., когда скромный пастор из города Герлитц Петер Лоберс случайно обнаружил в библиотеке Верхнелужицкого научного общества, что на одной из хранящихся здесь древнейших Библий стоит надпись «Библия русская, выложенная доктором Франциском Скориной из славного города Полоцка...», изданная в 1518 г. в Праге. Библия насчитывает 1316 страниц и состоит из Пятикнижия, Книг Иисуса Навина и Книг Царств. В конце последней книги напечатан портрет самого Франциска Скорины с монограммой на месте обычного изображения пчелы, как символа прилежности. Ученым-исследователям еще предстоит разгадать значение этой монограммы на портрете.

Особенность данного фолианта заключается в том, что Ф. Скорина не просто перевел Священное писание на старославянский язык с элементами старобелорусского, но и снабдил каждую книгу предисловиями с толкованием библейских текстов на доступном простому народу языке. Интерес представляет и шрифт книги: типографические литеры были отлиты в Венеции по эскизам Ф. Скорины.

Можно предположить, что отпечатанные в Праге книги Ф. Скорины повез на родину в Вильню, через Бреслау, где все еще господствовала католическая церковь, а все переводы Священного писания тщательно контролировались католическими священниками во избежание ереси и нецерковного толкования библейских текстов. В связи с этим весь тираж Ветхого Завета, напечатанного кириллицей и с содержащимися в предисловии реформаторскими идеями, был конфискован и уничтожен.

Однако, обнаруженная в Герлитце, книга избежала этой участи. От неизвестного спасителя Библия долго кочевала из рук в руки. Имена некоторых владельцев все же известны. Надписи на титульном листе и прямо на страницах оставил в 1537 г. реформатор из Силезии: «Я нахожусь во владении Иоганнеса Хессе», а так же некий Штаулиц из Герлитца [1].

Судя по штемпелям библиотеки, книга оказалась здесь около двух столетий тому назад и значилась в каталоге как «Библия, напечатанная московским шрифтом», не привлекая внимания посетителей. Если бы местный пастор Петер Лоберс не изучал когда-то русский язык, открытие могло бы и не состояться. Не исключено, что и в других европейских библиотеках хранятся неопознанными раритеты Франциска Скорины.

Находка позволяет ученым исследовать биографию великого гуманиста в новом аспекте, учитывая его толерантность в вероисповедании, загадку портрета и дату опубликования Библии, до сих пор находящейся в библиотеке немецкого Герлитца [1].

Л и т е р а т у р а

1. Республика. – 2005. – 26 окт.

РЭПРЭЗЕНТАЦЫЯ ГЕРОЯЎ В. БЫКАВА ПРАЗ ФРАЗЕАЛАГІЧНЫЯ АДЗІНКІ

Т. В. Дзямідава

Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Ф. Скарыны», Беларусь

Навуковы кіраўнік В. А. Ляшчынская, д-р філал. навук, праф.

Адным з актуальных пытанняў лінгвістыкі застаецца даследаванне і вывучэнне мовы мастакоў беларускага слова, што дазваляе выявіць як агульныя заканамернасці развіцця беларускай мовы, так і ідыястыліявыя адметнасці асобнага мастака.

Аб'ектам нашай увагі абрана мова класіка беларускай літаратуры В. Быкава, творы якога з'яўляюцца выключным узорам адлюстравання не толькі падзей мінулых часоў, а і ўзорам выкарыстання моўных адзінак, вобразна-выяўленчых сродкаў. Сярод усіх розных адзінак мовы займаюць выключнае месца фразеалагічныя адзінкі, якія, з аднаго боку, фіксуюць, захоўваюць і перадаюць культурную інфармацыю мінулых часоў, звычаі, традыцыі беларускага народа; з другога боку, яны не толькі называюць, але (у большасці выпадкаў) характарызуюць, даюць ацэнку найменням рэчаіснасці. Да таго ж адметнасцю фразеалагізмаў з'яўляецца і тое, што ў іх не ўсе, у адрозненне ад лексічнага абазначэння, знаходзіць свае адлюстраванне, а толькі самае важнае, актуальнае. А таму менавіта прадметам вывучэння сталі фразеалагізмы ў мове твораў В. Быкава, бо яны нясуць пэўную эмацыянальна-псіхалагічную ацэнку, характарыстыку і выражаюць адносіны аўтара да сваіх герояў і ўзаемаадносіны паміж героямі.

Фразеалагізмы, як адзначае беларускі фразеолог А. С. Аксамітаў, паддаюцца ўліку, нясуць пэўнае значэнне, якое ў сваю чаргу суадносіць фразеалагічную адзінку з пэўным паняццем, а праз яго са светам рэчаіснасці [1]. Аднак найбольш цесная сувязь выяўляецца паміж фразеалагізмамі і чалавекам, што найбольш выразна выяўляецца пры іх выкарыстанні.

Так, з усіх фразеалагічных скарбаў беларускага мастака найбольшая колькасць гэтых адзінак выкарыстана для характарыстыкі, ацэнкі чалавека, яго фізічнага ці псіхічнага стану, знешняга выгляду, манеры паводзін і інш. У тканіне мовы твора фразеалагізмы – той моўны рэсурс, які дапамагае аўтару прадставіць сваіх герояў, даць ім адметную характарыстыку і ацэнку, вызначыць свае адносіны да іх ці паміж імі.

Самую значную колькасць выкарыстаных ў мове твораў В. Быкава фразеалагізмаў, якія так ці інакш характарызуюць герояў яго твораў, складаюць тыя, што звязаны і перадаюць эмацыянальны стан чалавека, адлюстроўваюць шырокую гаму розных эмацыянальных пачуццяў, найбольш негатыўных. Гэта такія эмоцыі і пачуцці, як адчай, распач: *навесіць насы* 'даходзіць да моцнага адчаю, адчуваць душэўнае хваляванне, маркоціцца' (*Бачу, хлопцы навесілі насы*. [2, с. 141]), злосць: *скрыгатаць зубамі* 'выяўляць моцную злосць, нянавісць да каго-н.' (...*Ляўчук скрыгатаў зубамі*. [2, с. 197]), хваляванне, неспакой: *сэрца екнула* 'каго-н. нечакана ахоплівае хваляванне, неспакой і пад.' (*У Цімошкіна сэрца екнула ад страху, што іх выкрылі*. [3, с. 159]), сорам: *праз зямлю праваліцца* 'схавацца, знікнуць з-за сораму, няемкасці' (*Напэўна, недзе наблізу, можа, нават у тым месцы, дзе канчаўся роў, і была дарога, не магла ж яна праз зямлю праваліцца*. [2, с. 297]), задавальненне: *па душы* 'падабаецца' (*Рыбаку болей па душы была жывая рэальная справа з усімі ўласцівымі ей няўвязкамі і клопатамі*. [3, с. 66]), смеласць, адвага: *акрыяць духам* 'перамагаючы страх, хваляванне і пад., асмельвацца, адважвацца на што-н.' (*Але ад дарогі да іх было ўжо долека, і яшчэ праз хвіліну, падбягаючы да ўзлеска, Ляўчук акрыяў духам – ен зразумеў, што яны ўцякаюць*. [2, с. 187]), нянавісць: *зуб мець*